

การศึกษาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
Study of Family Relationship, Friendship and Life Skills of School Students
at Buranarumluk School, Mueng Trang District, Trang Province

พิชญ์สินี ณ ระนอง¹ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน²

Phitsinee Na Ranong¹ Theerapat Wongkumsin²

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master's degree student, Community Psychology Program, Faculty of Social Sciences,
Kasetsart University

Corresponding Author, E-mail: phitsybee@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Associate Professor Dr., Community Psychology Program, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University
E-mail: fsocwtp@ku.ac.th

Received: May 5, 2022; Revised: June 29, 2022; Accepted: July 8, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ระดับมิตรภาพและระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง จำนวน 178 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test, Least Significant Difference (LSD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) สัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอาชีพผู้ปกครองแตกต่างกันมีทักษะชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) มิตรภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สัมพันธภาพในครอบครัว, มิตรภาพ, ทักษะชีวิต

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of family relationship, friendship and life skills of high school students, 2) to compare life skills of high school students by personal factors, 3) to study the relationship between family relationship and life skills of high school students and 4) to study the between friendship and life skills of high school students. The samples used in this research were 178 high school students at Buranarumluk school, Mueang Trang district, Trang province. The data were collected by questionnaires and analyzed by a statistical package program. The statistical methods used for analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, Least Significant Difference (LSD), Pearson's product correlation coefficient. The statistical significance were set at .05 level of confidence. The results as follow: 1) family relationship, friendship and life skills of high school students were at the high level, 2) high school students who had different personal factors had not different life skills, but students who had different occupation's parents had different life skills, 3) family relationship was positively related with life skills of high school students at .01 level of significance and 4) friendship was positively related with life skills of high school students at .01 level of significance.

Keywords: Family Relationship, Friendship, Life Skills

บทนำ

จากสภาพสังคมในปัจจุบันได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้สังคมไทยเผชิญปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยขาดการคัดกรอง ขาดการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งควรเป็นการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณในการคิดตัดสินใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอได้อย่างเที่ยงตรง และแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการที่เหมาะสม รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเอง (ปริศนา เขียวสุทธิ, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ และแจ่มจันทร์ ศรีอรุณศรี, 2563) ทำให้กลายเป็นสังคมวัตถุนิยมเกิดการแข่งขัน ขาดจิตสำนึกที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดการเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งสะท้อนได้จากสังคมมีความถี่ในการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหามากขึ้น (ศูนย์ปฏิบัติการสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว, 2559 - 2563) ส่งผลต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับเรื่องการคิด ตัดสินใจ และการวางบทบาทของตนเองในสังคม ทำให้การดำเนินชีวิตไม่ราบรื่น มีตรรกภาพกับเพื่อนถดถอยลง สัมพันธภาพในครอบครัวก่อตัวมีปัญหาเพิ่มมากขึ้น

สัมพันธภาพในครอบครัวซึ่งถือได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกของสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูและการสั่งสอนของพ่อแม่จะมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตในอนาคตของเด็ก ซึ่งพ่อแม่จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมตามช่วงวัยที่เด็กอยู่ในช่วงวัยรุ่น (กอบกฤษ พึ่งประดิษฐ์, เพ็ญญา กุลนาค และประชา อินัง, 2565) โดยครอบครัวที่มีความรักความผูกพันซึ่งกันและกันย่อมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทุกคนต้องอาศัยอยู่ในบ้านเป็นระยะเวลานาน อาจก่อให้เกิดความเครียดทั้งตัวเด็กเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง การรับรู้ถึงอารมณ์ของกันและกัน ซึ่งครอบครัวเป็นพื้นฐานที่คอยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของเด็กในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

มิตรภาพเป็นความรู้สึก ๆ ที่แสดงออกมาเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เมื่อปฏิบัติแล้วทำให้เกิดความสบายใจ ลดความกังวล มองโลกในแง่ดี มิตรภาพระหว่างเพื่อนเป็นความสัมพันธ์โดยความสมัครใจระหว่างบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกัน

มีอารมณ์ทางบวก ได้แก่ ความสนุกสนาน ความสนิทสนม ความไว้วางใจ ความชอบ ความสบายใจ และความพึงพอใจ (Malmendier-Muehlshlegel, 2016) มิตรภาพในเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นมิตรภาพระหว่างเพื่อนที่ต้องการความไว้วางใจ การอยู่ท่ามกลางผู้คนที่มีความใจดี อารมณ์ ความคิด การกระทำที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีมิตรภาพที่ดีมาเสริมสร้างเพื่อให้เกิดทักษะการดำรงชีวิตที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย

ทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับความเสี่ยงความท้าทายในยุคปัจจุบันสำหรับเด็กที่จะต้องเผชิญต่ออยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน ในเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งกำลังเติบโตขึ้นในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการนำเอาความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องไปใช้เป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพตลอดถึงการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิต (จิตตินันท์ บุญสถิรกุล, 2565)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นเด็กที่มีคุณภาพ รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและปรับตัวเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่เหมาะสมถูกต้อง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

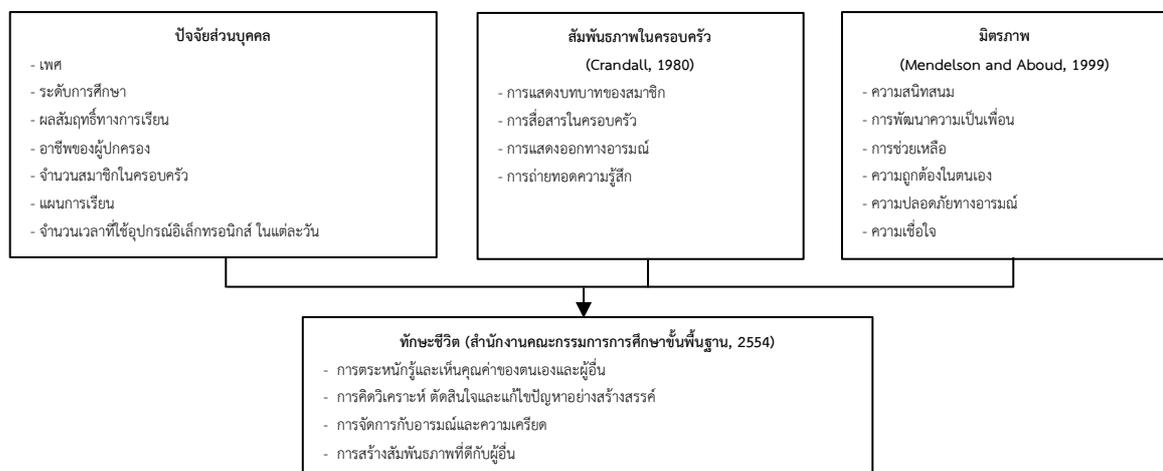
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ระดับมิตรภาพและระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีทักษะชีวิตแตกต่างกัน
2. สัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. มิตรภาพมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการศึกษา (Educational Research) ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 320 คน
2. การกำหนดขนาดตัวอย่างของประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบูรณะรำลึก ใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1967) ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 178 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย
  - 1) เพศ
  - 2) ระดับชั้นการศึกษา
  - 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4) อาชีพผู้ปกครอง
  - 5) จำนวนสมาชิกในครอบครัว
  - 6) แผนการเรียนที่เลือก
  - 7) จำนวนเวลาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละวัน
2. สัมพันธภาพในครอบครัว ใช้แนวคิดของ Crandall (1980) แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย
  - 1) การแสดงบทบาทของสมาชิก
  - 2) การสื่อสารในครอบครัว
  - 3) การแสดงออกทางอารมณ์
  - 4) การถ่ายทอดความรู้สึก
3. มิตรภาพ ใช้แนวคิดของ Mendelson and Aboud (1999) แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย
  - 1) ความสนิทสนม
  - 2) การพัฒนาความเป็นเพื่อน
  - 3) การช่วยเหลือ
  - 4) ความถูกต้องในตนเอง
  - 5) ความปลอดภัยทางอารมณ์
  - 6) ความเชื่อใจ

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ทักษะชีวิต ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้
1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิต จำนวน 28 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับมิตรภาพ จำนวน 24 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

มาตราวัด	ระดับคะแนน
จริงที่สุด	5 คะแนน
ส่วนใหญ่จริง	4 คะแนน
จริงพอประมาณ	3 คะแนน
จริงเพียงเล็กน้อย	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายเกี่ยวกับ สัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิต มีดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 - 2.33	ระดับต่ำ
2.34 - 3.67	ระดับปานกลาง
3.68 - 5.00	ระดับสูง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากทางโครงการวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาคพิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบูรณะรำลึก พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการบันทึกคะแนนโดยการลงรหัสบันทึกข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการจากตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

2. ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อคำถามโดยสร้างเป็นคำถามคือแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในส่วนของแบบสอบถามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่สัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิต

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและส่วนของภาษา ถ้อยคำที่ใช้แล้วนำไปเสนอคณะกรรมการการค้นคว้าอิสระโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมและให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบอีกครั้งก่อนที่จะนำไปหาค่าดัชนีสอดคล้อง นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) โดยสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบูรณะรำลึก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach's alpha coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. ค่า F-test เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกออกตามปัจจัยส่วนบุคคลตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และ LSD (Least Significance Difference) สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามรายคู่

4. การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับทักษะชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการศึกษาระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ระดับมิตรภาพและระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลการวิจัยดังนี้

1) ระดับสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและรายด้าน (n = 178)

สัมพันธภาพในครอบครัว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสัมพันธภาพ ในครอบครัว
ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิก	4.68	0.26	สูง
ด้านการสื่อสารในครอบครัว	4.59	0.29	สูง
ด้านการแสดงออกทางอารมณ์	4.60	0.30	สูง
ด้านการถ่ายทอดความรู้สึก	4.74	0.24	สูง
สัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวมเฉลี่ย	4.65	0.18	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีสัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวทุกด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้สึก ($\bar{X}$ = 4.74) ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิก ($\bar{X}$ = 4.68) ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ($\bar{X}$ = 4.60) และด้านการสื่อสารในครอบครัว ($\bar{X}$ = 4.59)

2) ระดับมิตรภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับมิตรภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและรายด้าน (n = 178)

มิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับมิตรภาพ
ด้านความสนิทสนม	4.53	0.26	สูง
ด้านการพัฒนาความเป็นเพื่อน	4.66	0.23	สูง
ด้านการช่วยเหลือ	4.69	0.20	สูง
ด้านความถูกต้องในตนเอง	4.68	0.24	สูง
ด้านความปลอดภัยทางอารมณ์	4.59	0.25	สูง
ด้านความเชื่อใจ	4.49	0.29	สูง
มิตรภาพโดยรวมเฉลี่ย	4.61	0.14	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีมิตรภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มิตรภาพทุกด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความช่วยเหลือ ($\bar{X}$ = 4.69) ด้านความถูกต้องในตนเอง ($\bar{X}$ = 4.68) ด้านการพัฒนาความเป็นเพื่อน ($\bar{X}$ = 4.66) ด้านความปลอดภัยทางอารมณ์ ($\bar{X}$ = 4.59) ด้านความสนิทสนม ($\bar{X}$ = 4.53) และด้านความเชื่อใจ ($\bar{X}$ = 4.49)

3) ระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายด้านและโดยรวม ($n = 178$)

ทักษะชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะชีวิต
ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	4.67	0.20	สูง
ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.42	0.22	สูง
ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.66	0.19	สูง
ด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.50	0.18	สูง
ทักษะชีวิตโดยรวมเฉลี่ย	4.56	0.12	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะชีวิตทุกด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.66$) และด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) และด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.42$)

2. การศึกษาการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 การศึกษาการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ทักษะชีวิต		
	t	F	p-value
เพศ	1.905	-	.058
ระดับการศึกษา	-	2.047	.132
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-	.449	.640
อาชีพของผู้ปกครอง	-	2.863	.038*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	.200	-	.570
แผนการเรียน	.675	-	.966
จำนวนเวลาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละวัน	-.960	-	.180

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนสมาชิกในครอบครัว แผนการเรียน และจำนวนเวลาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละวันแตกต่างกัน มีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอาชีพผู้ปกครองแตกต่างกันมีทักษะชีวิตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทักษะชีวิต		
สัมพันธภาพในครอบครัว	r	p-value
	.524	.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทักษะชีวิต		
มิตรภาพ	r	p-value
	.397	.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่ามิตรภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ระดับมิตรภาพ และระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับสูง

ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นและช่วยกันแก้ไขปัญหา รอบตัวและรู้จักปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความใกล้ชิดให้ความรักดูแลเอาใจใส่ เป็นตัวแบบที่ดีในการซึมซับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เมธิรา ไกรนที, วันชัย ธรรมสังการ และอุทิศ สังขรัตน์ (2563) ที่กล่าวว่า ครอบครัวเป็นเป้าหมายที่สำคัญให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมเพื่อการเป็นทุนมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้เด็กเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

ด้านมิตรภาพนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล พยายามปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เปิดเผยความในใจไม่มีความลับต่อกัน มีความเชื่อใจ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประนีประนอม มีความสนิทสนมและจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mendelson and Aboud (1999) ที่กล่าวไว้ว่า มิตรภาพระหว่างเพื่อนตั้งอยู่บนพื้นฐานของความใกล้ชิดสนิทสนม การเปิดเผยตนเอง การดูแลเอาใจใส่และการช่วยเหลือกัน ความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อกัน โดยแสดงออกผ่านความคิดความรู้สึกอารมณ์ให้อีกฝ่ายรับรู้และเข้าใจได้

ด้านทักษะชีวิตเนื่องจากนักเรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ใส่ใจจุดบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไข มีความรับผิดชอบรู้จักลำดับขั้นตอนในการคิดและรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ตลอดจนรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทักษะชีวิตเป็นความสามารถโดยรวมของบุคคลที่ประกอบไปด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตนเองในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ผลการวิจัยเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนสมาชิกในครอบครัว แผนการเรียน และจำนวนเวลาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละวันมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของผู้ปกครองโดยพบว่านักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีทักษะชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากปัจจุบันผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ต้องปฏิบัติมากขึ้นทำให้การอบรมเลี้ยงดู การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนสัมพันธภาพในครอบครัว การพูดคุยปรึกษา แก้ไขปัญหา ความอบอุ่นในครอบครัวไม่เหมือนกัน ส่งผลให้ความสามารถในการปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมมีความแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากในครอบครัวของนักเรียนมีการแสดงออกด้านพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเรื่องการเอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรู้จักบทบาทของตนเอง รับรู้อารมณ์ของตนเองและบุคคลในครอบครัว ตลอดจนถึงมีการพูดคุยสื่อสารที่มีความเข้าใจตรงกันและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Crandall (1980) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary relationship) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในครอบครัวที่มีความสำคัญมี 4 องค์ประกอบคือ การแสดงบทบาทของสมาชิก การสื่อสารในครอบครัว การแสดงออกทางอารมณ์ และการถ่ายทอดความรู้สึก

จากผลการวิจัยมิตรภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากนักเรียนมีเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจ มีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความเข้าใจ เชื่อใจ คอยให้ความช่วยเหลือ ไม่มีความลับต่อกัน เชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Denelson (1977) ที่ได้กล่าวว่า มิตรภาพเป็นเรื่องของความใกล้ชิดสนิทสนมของบุคคล การดูแลเอาใจใส่ในลักษณะของความสัมพันธ์ในเรื่องของความอบอุ่นด้านอารมณ์ความรู้สึก การรักษาไว้ซึ่งมิตรภาพและความปรารถนาจริงใจ ไว้วางใจใกล้ชิดสนิทสนมกันและเปิดใจกว้างมีความซื่อสัตย์ ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- 1) ควรส่งเสริมให้นักเรียนเสริมสร้างมิตรภาพที่ดีกับเพื่อนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิต
- 2) ควรส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครอบครัวเพื่อให้เกิดการพัฒนาส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3) ควรมีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และส่งเสริมการเข้าร่วมชมรมสำหรับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชนซึ่งนักเรียนมีทักษะชีวิตต่ำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว มิตรภาพ และทักษะชีวิตกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนสายอาชีวศึกษา ซึ่งหากมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นด้วยที่ครอบคลุมจะทำให้สามารถวัดระดับทักษะชีวิตได้ดีและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพิ่มเติม นอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาครั้งนี้ เช่น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อ ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

3) ควรมีการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้การปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม การใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากกิจกรรมที่ทางโรงเรียนเคยจัดเป็นประจำอยู่ ก่อนแล้ว และอาจมีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อความหลากหลายและ สามารถประเมินผลได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กอบบุญ พึ่งประดิษฐ์, เพ็ญญา กุลนภาตล และประชา อินัง. (2565). การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผลงานเทคนิควิธี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 39(105), 175-187.
- จิตตินันท์ บุญสถิรกุล. (2565). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปี 2554-2563. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 39(105), 227-238.
- ปริศนา เขียวสุทธิ, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ และ แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์. (2563). การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรม การรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(101), 159-170.
- เมธิรา ไกรนที, วันชัย ธรรมสังการ และอุทิศ สังขรัตน์. (2563). ครอบครัว สถาบันหลักทางสังคมกับบทบาทการพัฒนาบุคลิกแบบองค์รวม. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 33(1), 1-16.
- ศูนย์ปฏิบัติการสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว. (2564). สถิติความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ประจำปี 2559-2563. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30715>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Crandall, M., & Majda, A. (1980). The method of fractional steps for conservation laws. *Numerische Mathematik*, 34(3), 285-314.
- Donelson, W. C. (1977). *Spatial Management of Data*. Doctoral dissertation. Massachusetts Institute of Technology.
- Malmendier-Muehlschlegel, A. et al. (2016). Quality of friendships and motivation to change in adolescents with anorexia nervosa. *Eating Behaviors*, 22(10), 170-174.
- Mendelson, M.J. & Aboud, F.E. (1999). Measuring friendship quality in late adolescents and young adults: McGill Friendship Questionnaires. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 31, 130-132.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. (4th ed.). New York. Harper & Row.